

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

The Strategy of Primary Care System Development Affecting Achievement of District
Health Promotion Hospital Under Ministry of Public Health

นครชาติ เพื่อนปฐม*

Nakhonchart Phuenpathom

ประเสริฐ อินทร์รักษ์**

Prasert Intarak

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 2) ระดับผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และ 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 333 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลแต่ละแห่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1 คน และพยาบาลวิชาชีพหรือนักวิชาการสาธารณสุขหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 1 คน รวมทั้งสิ้น 666 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามเป้าประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2550-2554) ของกระทรวงสาธารณสุข สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทั้งโดยภาพรวมและรายยุทธศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
2. ผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้น

* นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาววิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ด้านหน่วยบริการปฐมภูมิมีบุคลากรที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข
มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิในภาพรวมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของ
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในภาพรวม

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ / ผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
ตำบล

Abstract

The purposes of this research were to identify: 1) the observance level of primary care system development strategy, 2) the achievement level of district health promotion hospital and 3) the strategy of primary care system development affecting achievement of district health promotion hospital under Ministry of Public Health. The samples were 333 district health promotion hospitals. The respondents were 1 director and 1 nurse or academic or public health officer from each district health promotion hospital, 666 respondents in total. The instrument for collecting the data was a questionnaire based on the concept of the strategy of primary care system development and achievement of district health promotion hospital under Ministry of Public Health based on the concept of strategic goals of Ministry of Public Health. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The research finding revealed as the follows:

1. The strategy observance of primary care system development was rated at a high level in overall and each aspect.
2. The achievement of district health promotion hospital was rated at a high level in overall. Each aspect was mostly rated at a high level except that the personnel of primary care unit that reached standard quality was rated at a middle level.
3. The strategy of primary care system development in overall affected the achievement of district health promotion hospital under Ministry of Public Health in overall.

Key words: Strategy of primary care system development / Achievement of district health promotion hospital

บทนำ

รัฐบาลได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันจันทร์ที่ 29 ธันวาคม 2551 โดยกำหนดนโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านสาธารณสุข ข้อ 3.3.3 คือ ปรับปรุงระบบบริการด้านสาธารณสุข โดยลงทุนพัฒนาระบบบริการสุขภาพของภาครัฐในทุกระดับให้ได้มาตรฐาน ยกย่องสถานอนามัยเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล และพัฒนาระบบเครือข่ายการส่งต่อในทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกันทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ระบบหลักประกันสุขภาพมีคุณภาพ อย่างเพียงพอทั่วถึง มีทางเลือกหลากหลายรูปแบบ และครอบคลุมได้ถึงการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลเอกชนที่เข้าร่วมโครงการ(สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2552: 4) และให้มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาร่องในปีงบประมาณ 2552 - 2553 จำนวน 2,000 แห่ง รวมทั้งกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขไว้ 5 ยุทธศาสตร์คือ 1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มศักยภาพและขยายบริการปฐมภูมิให้เข้าถึงชุมชนโดยความร่วมมือจาก ทุกภาคส่วนอย่างสอดคล้องกับบริบท 2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนระบบบริการปฐมภูมิอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 ปรับปรุงระบบการผลิต พัฒนา และระบบบริหารจัดการบุคลากรที่หลากหลายสอดคล้องกับระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ และบริบทของพื้นที่ 4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างการยอมรับ คุณค่า

ศักดิ์ศรี และเอกลักษณ์ระบบบริการปฐมภูมิ และ 5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ (สำนักบริหารการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ กระทรวงสาธารณสุข, 2550: 39-40)

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้ดำเนินการวิจัยประเมินผลนโยบายการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในระยะนำร่องของปีงบประมาณ 2552 พบว่า การดำเนินงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ในระยะนำร่องตามแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงสาธารณสุขที่ผ่านมาบางเรื่องประสบความสำเร็จและเป็นรูปแบบที่ดี แต่บางเรื่องยังมีปัญหาที่กระทบต่อการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย ได้แก่ การสื่อสารและสร้างความเข้าใจต่อนโยบาย รพ.สต. ยังไม่ชัดเจนไม่มีความแน่นอน และทำให้เกิดความคาดหวังเกินจริง ความสับสนและมั่นใจของผู้บริหารผู้สนับสนุนและผู้ปฏิบัติงานใน รพ.สต. ที่มีต่อความไม่ชัดเจนไม่บูรณาการ และไม่ยั่งยืนของนโยบายในการกำหนดเป้าหมาย ขนาดระดับการพัฒนา และการสนับสนุนที่ไม่ใช่แบบเดียวกันทั้งหมด ปัญหาความไม่แน่นอน ความหลากหลาย และความเข้มแข็งของการขับเคลื่อนนโยบายที่แตกต่างกันเกี่ยวกับโครงสร้างองค์กรและกลไกรองรับการบริหารจัดการรพ.สต. ปัญหาที่สำคัญและความต้องการสนับสนุนในการพัฒนา รพ.สต. ทั้งด้านกำลังคน เครื่องมืออุปกรณ์ โครงสร้างพื้นฐาน และสถานการณ์การเงินการคลังที่ยังไม่ค่อยดีและไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ปัญหาผลการดำเนินงานที่สำคัญยังไม่ได้ตามเป้าหมาย

เนื่องมาจากความไม่พร้อมของบุคลากรและอุปกรณ์ที่สนับสนุน เช่น การจัดบริการนอกเวลาราชการ 24 ชม. การจัดบริการให้คำปรึกษาด้านการรักษาพยาบาลระหว่าง รพ.สต.กับโรงพยาบาลแม่ข่ายผ่านทาง Web Cam การจัดระบบส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉิน และการใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีมาตรฐานคุณภาพเดียวกับโรงพยาบาลแม่ข่าย เป็นต้น และปัญหาการจัดบริการสุขภาพในบางพื้นที่ยังไม่เห็นความแตกต่างมากนัก มีข้อจำกัดและไม่ชัดเจนในการจัดบริการเชิงรุก การเชื่อมโยงบริการ และระบบสนับสนุนในการจัดบริการเชิงรุกรายบุคคลและรายกลุ่ม นอกจากนี้ประชาชนยังมีปัญหาทางด้านสุขภาพที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ โรคระบบไหลเวียนเลือด โรคเกี่ยวกับระบบต่อมไร้ท่อ โภชนาการและ เมตาบอลิซึม และโรคระบบหายใจ และมีความคาดหวังที่สำคัญว่าจะมีกำลังคนเพิ่มขึ้น มีแพทย์ประจำ มีเครื่องมืออุปกรณ์ บริการที่จำเป็นเพิ่มขึ้น บริการ 24 ชม. บริการมีคุณภาพและเข้าถึงได้ง่าย มีรถรับส่งผู้ป่วยถึงบ้าน และจัดบริการเชิงรุกในชุมชนที่เพิ่มมากขึ้น (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข, 2553: 56-59)

สำนักงานวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ศึกษาและสรุปรายงานการติดตามประเมินผลนโยบายการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ของหน่วยงานต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้ (สำนักงานวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน สถาบัน

พัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล, ม.ป.ป.: 14-25)

1. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยกองทุนเพื่อพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ ได้ให้ข้อเสนอการดำเนินงานตามนโยบาย รพ.สต. ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2552 ไว้ว่า 1) การปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้อง ด้านโครงสร้างองค์กรและบุคลากรด้านการเงิน 2) การประเมินเพื่อยกระดับรพ.สต. (เกณฑ์ประเมินที่ชัดเจนและครอบคลุมทั้งทางด้านโครงสร้างบุคลากร ด้านระบบบริการ และด้านบริหารจัดการ) 3) การสนับสนุนงบประมาณจาก สปสช. ในการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ เขตเมือง (แห่งละ 10 ล้านบาท) และเขตชนบท (แห่งละ 1 ล้านบาท) รวมทั้งหมด 200 แห่ง และ 4) การสนับสนุนให้มีคณะกรรมการบริหาร รพ.สต. อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีองค์ประกอบจากทั้งสามภาคส่วน คือ ภาคผู้ให้บริการ ภาคผู้รับบริการ และภาคประชาชน

2. สำนักงานวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน ได้ทำการสำรวจข้อมูลการรับรู้สถานการณ์นโยบายและแนวทางการพัฒนาจากผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ พบว่า 1) การรับรู้มาตรการสำคัญ มีกลุ่มที่ทราบและมีความชัดเจนในแนวทางพัฒนาร้อยละ 48.60 และทราบแต่ไม่ชัดเจนในแนวทางปฏิบัติร้อยละ 40.80 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของรพ.สต. ประกอบไปด้วย การเป็นจุดแรกที่ประชาชนเข้าถึง ผู้มารับบริการควรจะได้พบบุคลากรคนเดิมต่อเนื่อง ควรเป็นจุดบริการที่สามารถดูแล

แบบองค์รวม ทำงานเชิงรุกในชุมชน และสามารถตอบสนองปัญหาในพื้นที่ ควรมีการเพิ่มบทบาทให้มากขึ้นกว่าสถานีอนามัยทั่วไป ร้อยละ 78.00 3) การประเมินศักยภาพและความต้องการการสนับสนุนเพื่อพัฒนา ได้แก่ ความมั่นใจในการปฏิบัติงานตามลักษณะงานในภาพรวม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีสัดส่วนความมั่นใจในระดับมากร้อยละ 50.80 และค่อนข้างมากร้อยละ 43.20 ความมั่นใจในการดูแลกลุ่มประชากรเฉพาะในภาพรวม มีความมั่นใจในระดับมากร้อยละ 49.40 และค่อนข้างมากร้อยละ 44.10 ความมั่นใจในด้านองค์ความรู้และทักษะการบริหารจัดการ มีความมั่นใจค่อนข้างมากร้อยละ 52.50 ค่อนข้างน้อยร้อยละ 25.30 และมั่นใจในระดับมากร้อยละ 20.00

3. จตุภูมิ นิละศรี ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพของคนในตำบลหนองงูเห่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อรพ.สต. ตำบลหนองงูเห่ล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและข้อที่ตอบแบบสอบถามได้ถูกต้องมากที่สุด (ร้อยละ 95.8) ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของคนในชุมชนรองลงมา (ร้อยละ 95.5) ได้แก่ จุดเด่นของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคือความเป็นกันเองระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและประชาชนและข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด (ร้อยละ 45.0) ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสามารถให้การรักษาที่ซับซ้อนได้เหมือนโรงพยาบาลใน

อำเภอหรือในจังหวัด สำหรับระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรพ.สต. ตำบลหนองงูเห่ล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ความสะดวก ด้านกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ และด้านการเข้าถึงบริการ

นโยบายของรัฐบาล และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของกระทรวงสาธารณสุข ในด้านการยกระดับสถานีอนามัยขึ้นเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) นั้น มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูประบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ซึ่งนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าว ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการ และนักวิจัยระบบสาธารณสุข ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน และสถานีอนามัย เพราะเห็นว่าการปฏิรูประบบบริการปฐมภูมิ เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานแบบตั้งรับ มาเป็นการดำเนินงานเชิงรุก โดยเน้นการส่งเสริมสุขภาพและการมีส่วนร่วมระดับบุคคลครอบครัว และชุมชน และสามารถลดปริมาณผู้ป่วยที่ไปใช้บริการโรงพยาบาลขนาดใหญ่ลง ลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน ประหยัดงบประมาณของชาติในระยะยาว ประชาชน ทุกกลุ่มอายุมีสุขภาพที่ดี ซึ่งจะมีผลทำให้ระบบบริการสุขภาพในภาพรวมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ชูชัย ศุภวงศ์ และคณะ 2552: 3) และจากปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าบางเรื่องประสบความสำเร็จและเป็นรูปแบบที่ดี แต่บางเรื่องยังมีปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสนใจในการศึกษาระดับการปฏิบัติงาน และระดับผลสัมฤทธิ์ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาตัดสินใจหาแนวทางพัฒนาระบบบริหารจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เปรียบเสมือนเป็นด่านหน้าของกระทรวงสาธารณสุข และอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ในการให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนในตำบล หมู่บ้าน ชุมชน ซึ่งมีความสำคัญที่จะต้องพัฒนาระบบบริการสาธารณสุข ให้มีคุณภาพมาตรฐาน และมีศักยภาพมากขึ้น เพื่อให้บริการเชิงรุกด้านสุขภาพแก่ประชาชน และเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพ มาตรฐานได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ตลอดจนเพื่อให้ประชาชน ผู้รับบริการ และท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและบริหารจัดการระบบบริการสุขภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชุมชน ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และสถานการณ์

การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
3. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในปีงบประมาณ 2552-2553 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) จำนวน 2,000 แห่ง กำหนดประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (นพดล เจนอักษร และศิริชัย ชินะดังกูร ม.ป.ป.: 32.1) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยตารางเลขสุ่มได้ตัวอย่างประชากรจำนวน 333 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล (Respondent) แห่งละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1 คน และพยาบาลวิชาชีพหรือนักวิชาการสาธารณสุขหรือ

เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 666 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของกระทรวงสาธารณสุขและผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามเป้าประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2550-2554) ของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งความตรงของเนื้อหา (Content Validity) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α – Coefficient) เท่ากับ 0.9616 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรสาธารณสุข ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 660 ฉบับ จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 330 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 99.10 นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย และสำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 437 คน คิดเป็นร้อยละ 66.21 มีอายุอยู่ระหว่าง 36 – 40 ปี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 22.88 ภูมิภาคที่ปฏิบัติงาน อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 29.70 รูปแบบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นโรงพยาบาลเดี่ยว จำนวน 195 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 59.09 และโรงพยาบาลเครือข่าย จำนวน 135 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 40.91 ขนาดของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นขนาดกลาง 220 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 66.67 จำนวนบุคลากรในหน่วยงาน มีบุคลากรจำนวน 4 คน จำนวน 106 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 32.12

2. ระดับการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.71, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านปรับปรุงระบบการผลิต พัฒนา และระบบบริหารจัดการบุคลากรที่หลากหลายสอดคล้องกับระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ และบริบทของพื้นที่ มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีหัวข้อย่อยที่ได้คะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ได้แก่ การเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรสามารถดำรงอยู่ได้ในระบบ และการสนับสนุนและพัฒนาการผลิตบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานให้เพียงพอด้วยวิธีการที่หลากหลาย และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขโดยภาพรวม (X_{tot}) ($n = 330$)

ข้อ	ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	เพิ่มศักยภาพและขยายบริการปฐมภูมิให้เข้าถึงชุมชนโดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างสอดคล้องกับบริบท	3.84	0.45	มาก
2	ปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนระบบบริการปฐมภูมิอย่างมีประสิทธิภาพ	3.81	0.45	มาก
3	ปรับปรุงระบบการผลิต พัฒนา และระบบบริหารจัดการบุคลากรที่หลากหลายสอดคล้องกับระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ และบริบทของพื้นที่	3.52	0.58	มาก
4	สร้างการยอมรับ คุณค่า ศักดิ์ศรี และเอกลักษณ์ระบบบริการปฐมภูมิ	3.72	0.50	มาก
5	สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ	3.67	0.51	มาก
รวม (X_{tot})		3.71	0.44	มาก

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขด้านปรับปรุงระบบการผลิต พัฒนา และระบบบริหารจัดการบุคลากรที่หลากหลายสอดคล้องกับระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ และบริบทของพื้นที่ (X_3) ($n = 330$)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	เร่งพัฒนาระบบบริหารจัดการบุคลากร เพื่อให้เกิดการกระจายที่เหมาะสมและเป็นธรรม	3.57	0.66	มาก
2	เสริมสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรสามารถดำรงอยู่ได้ในระบบ	3.42	0.73	ปานกลาง
3	สนับสนุนและพัฒนาการผลิตบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานให้เพียงพอด้วยวิธีการที่หลากหลายและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม	3.43	0.69	ปานกลาง
4	สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนและบริหารจัดการกำลังคนด้านสุขภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่	3.52	0.64	มาก
5	สร้างเสริมขีดความสามารถของบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องกับระบบบริการสุขภาพ	3.68	0.57	มาก
รวม (X_3)		3.52	0.58	มาก

3. ระดับผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านหน่วยบริการปฐมภูมิมีนุเคราะห์ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข

มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด และอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีหัวข้อย่อยที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนสนับสนุนทุนเพื่อการผลิตบุคลากรสาธารณสุขให้บริการในพื้นที่ ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยภาพรวม (Y_{tot}) (n = 330)

ข้อ	ผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการผสมผสานที่มีคุณภาพได้อย่างสะดวกทั่วถึงทั้งในเขตเมืองและชนบท	4.18	0.39	มาก
2	หน่วยบริการปฐมภูมิและหน่วยบริหารที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและสนับสนุนการพัฒนา	3.73	0.45	มาก
3	หน่วยบริการปฐมภูมิมีนุเคราะห์ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข	3.11	0.60	ปานกลาง
4	คุณค่า สักดิ์ศรี และเอกลักษณ์ของระบบบริการปฐมภูมิ เป็นที่รับรู้และยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในกลุ่มวิชาชีพและประชาชน	3.69	0.48	มาก
5	หน่วยบริการปฐมภูมิสามารถจัดบริการบนฐานความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมตามความต้องการของประชาชนและศักยภาพของพื้นที่	3.70	0.42	มาก
รวม (Y_{tot})		3.68	0.38	มาก

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ด้านหน่วยบริการปฐมภูมิมีนุเคราะห์ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข (Y_3) (n = 330)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	อัตราคงอยู่/อัตราหมุนเวียนของบุคลากรที่ปฏิบัติงานที่หน่วยบริการมีความเหมาะสมในสภาพปัจจุบัน	3.41	0.64	ปานกลาง
2	หน่วยงานมีการบริหารจัดการให้มีบุคลากรให้บริการได้อย่างเพียงพอต่อการบริการงาน	3.45	0.66	ปานกลาง

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนสนับสนุนทุนเพื่อการผลิตบุคลากร สาธารณสุขให้บริการในพื้นที่	2.65	0.92	ปาน กลาง
4	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนสนับสนุนทุนเพื่อการพัฒนาบุคลากร สาธารณสุขให้บริการในพื้นที่	2.69	0.86	ปาน กลาง
5	บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาสามารถปฏิบัติงานในหน่วยงานได้อย่างมี คุณภาพและต่อเนื่อง	2.82	0.88	ปาน กลาง
6	บุคลากรในหน่วยงานสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดบริการ สุขภาพได้อย่างเหมาะสม	3.63	0.62	มาก
รวม (Y_3)		3.11	0.60	ปานกลาง

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กันทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบ

บริการปฐมภูมิส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในภาพรวม ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 5, 6 และแผนภูมิที่ 1

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิกับผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในภาพรวม (Y_{tot})

	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_{tot}	Y_{tot}
X_1	1.00						
X_2	.830**	1.00					
X_3	.568**	.712**	1.00				
X_4	.645**	.693**	.794**	1.00			
X_5	.706**	.782**	.725**	.815**	1.00		
X_{tot}	.834**	.900**	.873**	.899**	.912**	1.00	
Y_{tot}	.705**	.782**	.769**	.808**	.857**	.889**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณของยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ
ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัด

กระทรวง สาธารณสุข ในภาพรวม (Y_{tot})

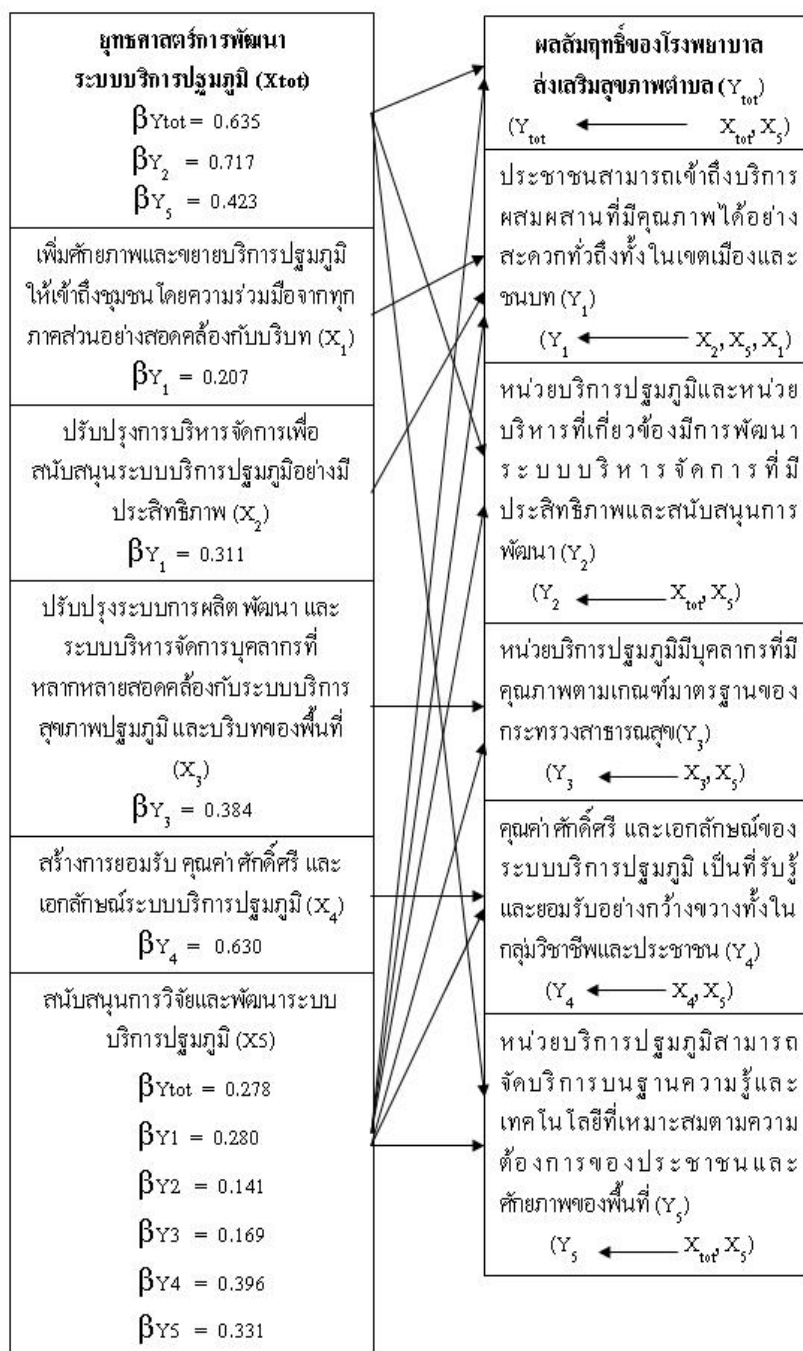
Model	R	R Squares	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.896	.803	.802	.16923

Predictors: (constant), X_{tot} , X_5

Model	แหล่งความแปรปรวน	SUM of Squares	df	Mean Square	F	Sig
1	Regression	38.106	2	19.053	665.255	.000
	Residual	9.365	327	.029		
	Total	47.471	329			

Predictors: (constant), X_{tot} , X_5

Dependent Variable: Y_{tot}

แผนภูมิที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยในด้านการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในครั้งนี้ พบว่า ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มศักยภาพและขยายบริการปฐมภูมิให้เข้าถึงชุมชนโดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างสอดคล้องกับบริบท และยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนระบบบริการปฐมภูมิอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร ผู้สนับสนุน และผู้ปฏิบัติงานของรพ.สต. มีความพยายามที่จะทำความเข้าใจ สร้างความชัดเจนในนโยบาย และปรับปรุงการดำเนินงานที่เป็นปัญหาต่างๆ ตามผลการวิจัยของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ ปัญหาการดำเนินงานในด้านความไม่เข้าใจ ไม่ชัดเจน ไม่บูรณาการ และไม่ยั่งยืนต่อนโยบาย รพ.สต. ของผู้บริหาร ผู้สนับสนุน และผู้ปฏิบัติงาน ปัญหาในนโยบายในการกำหนดเป้าหมาย ขนาด ระดับการพัฒนา และการสนับสนุนที่ไม่ใช่แบบเดียวกันทั้งหมด และปัญหาความไม่แน่นอน ความหลากหลาย และความเข้มแข็งของการขับเคลื่อนนโยบายที่แตกต่างกันเกี่ยวกับโครงสร้างองค์กรและกลไกรองรับการบริหารจัดการ รพ.สต. แต่ปัญหาความต้องการสนับสนุนในการผลิตและพัฒนากำลังคนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่ ปัญหาการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรปัญหาการสนับสนุนความร่วมมือและ

มีส่วนร่วมในการวางแผนและบริหารจัดการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาเครือข่ายวิชาชีพร่วมกันสร้างคุณค่า ค่านิยมในการดูแลสุขภาพและพึ่งตนเองของประชาชน และปัญหาการผสมผสานองค์ความรู้สุขภาพสาขาต่างๆ ในการจัดบริการสุขภาพ ควรได้รับการพัฒนาหาแนวทางการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการบุคลากร ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการยอมรับ คุณค่า ศักดิ์ศรี และเอกลักษณ์ระบบบริการปฐมภูมิของเครือข่ายวิชาชีพ และยุทธศาสตร์ด้านสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ

2. จากข้อมูลผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าระดับผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ที่ยังไม่บรรลุตามเป้าประสงค์เท่าที่ควร ได้แก่ ด้านหน่วยบริการปฐมภูมิมีบุคลากรที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข ด้านหน่วยบริการปฐมภูมิและหน่วยบริหารที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและสนับสนุนการพัฒนา ด้านคุณค่า ศักดิ์ศรี และเอกลักษณ์ของระบบบริการปฐมภูมิ เป็นที่รับรู้และยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในกลุ่มวิชาชีพและประชาชน และด้านหน่วยบริการปฐมภูมิสามารถจัดบริการบนฐานความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมตามความต้องการของประชาชนและศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุขที่พบว่าสถานการณ์การเงินการคลังไม่ค่อยดี การ

สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการวางแผนผลิตและพัฒนาบุคลากรในพื้นที่จากท้องถิ่นมีน้อย นโยบายระดับประเทศยังไม่สอดคล้องกับความพร้อมขององค์กรระดับพื้นที่ การพัฒนาบุคลากรยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ความคาดหวังของประชาชนสูงเกินกว่าความจำเป็นในการรับบริการสุขภาพในปัจจุบัน ประชาชนบางส่วนมีค่านิยมในการดูแลสุขภาพและพึ่งตนเองได้น้อย เป็นต้น สำหรับแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้แก่ การผลักดันนโยบายด้านการจัดสรรกำลังคนและงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาบริการสุขภาพที่เครือข่ายวิชาชีพและภาคีต่างๆ ได้ร่วมกันกำหนดและนำไปบูรณาการกับแผนอื่นๆ ให้เป็นรูปธรรม การสนับสนุนให้มีคณะกรรมการบริหารรพ.สต.อย่างเป็นทางการโดยมีองค์ประกอบจากสามภาคส่วน คือ ภาคผู้ให้บริการ ภาคผู้รับบริการ และภาคประชาชน การสนับสนุนงบประมาณจาก สปสช. ในการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และการขอสนับสนุนสถาบันวิชาการให้มีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยีที่เป็นเอกลักษณ์ระบบบริการสุขภาพของหน่วยงาน

3. จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในภาพรวมโดยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการ

ปฐมภูมิในภาพรวม และ 2) ยุทธศาสตร์ที่ 5 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ แต่สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มศักยภาพและขยายบริการปฐมภูมิให้เข้าถึงชุมชนโดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างสอดคล้องกับบริบท ยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนระบบบริการปฐมภูมิอย่างมีประสิทธิภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ปรับปรุงระบบการผลิต พัฒนา และระบบบริหารจัดการบุคลากรที่หลากหลายสอดคล้องกับระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิและบริบทของพื้นที่ และยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างการยอมรับ คุณค่า ศักดิ์ศรี และเอกลักษณ์ระบบบริการ ปฐมภูมิ ไม่ได้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมโดยตรง แต่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางอ้อมเนื่องจากมีความสัมพันธ์ด้วยกันเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ เป็นนวัตกรรมทางการบริหารที่มีกลไกของกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์หรือการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning Process) ที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ในการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จึงควรมีแผนงาน/โครงการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่บุคลากรสาธารณสุข ทุกระดับทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล เพื่อให้เกิดการปรับกระบวนการคิดเชิงระบบ (Systematic Thinking) ทักษะและสมรรถนะในการบริหารจัดการ

องค์การแบบองค์รวม และบูรณาการได้กับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น และเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2. ควรมีการผลักดันนโยบายด้านการจัดสรรกำลังคนและงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาบริการสุขภาพที่เครือข่ายวิชาชีพและภาคต่างๆ ได้ร่วมกันกำหนดและนำไปบูรณาการกับแผนอื่นๆ ให้เป็นรูปธรรม

1.3. หน่วยงานส่วนกลางควรมีนโยบายแบบบูรณาการกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันให้ระบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปธรรม

1.4. ควรมีการหามาตรการปรับปรุงและเร่งรัดระบบการผลิต พัฒนา และระบบบริหารจัดการบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ

1.5. เครือข่ายวิชาชีพ (หมออนามัย พยาบาลวิชาชีพ พยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว แพทย์ชุมชน นักวิชาการสาธารณสุข ทันตภิบาล เภสัชกร เจ้าพนักงานเภสัชกรรม ฯลฯ) ร่วมกันรณรงค์และสร้างคุณค่า ค่านิยม และอุดมการณ์ในการบริการสุขภาพ การดูแลสุขภาพและพึ่งตนเองของประชาชน

1.6. สนับสนุน และประสานเครือข่ายสถาบันวิชาการในการสร้างองค์ความรู้เทคโนโลยีที่เป็นเอกลักษณ์ของระบบบริการปฐมภูมิ และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

1.7. ควรมีการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาระบบการบริการสุขภาพของหน่วยงานบางแห่ง เช่น สถานการณ์การเงินการคลังของหน่วยงานไม่มีสภาพคล่องและไม่สามารถ

พึ่งตนเองได้ ความไม่พร้อมของบุคลากรและอุปกรณ์สนับสนุน การจัดทีมสุขภาพเพื่อให้คำปรึกษาด้านการรักษาพยาบาล การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในบทบาทภารกิจของรพ.สต. ที่ถูกต้อง การพัฒนาระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบการผลิต พัฒนา และระบบบริหารจัดการบุคลากรที่หลากหลายสอดคล้องกับระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิและบริบทของพื้นที่

2.2 ควรมีการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหน่วยบริการปฐมภูมิและหน่วยบริหารมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนและบริหารจัดการกำลังคนด้านสุขภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่

2.5 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการเพิ่มศักยภาพและขยายบริการ ปฐมภูมิให้เข้าถึงชุมชนโดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน กับการปรับปรุงระบบการผลิต พัฒนา และระบบบริหารจัดการบุคลากรที่หลากหลายสอดคล้องกับระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ

เอกสารอ้างอิง

- ชูชัย สุภวงค์ และคณะ. (2552). **คู่มือการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ที คิว พี จำกัด.
- นพดล เจนอักษร และ ศิริชัย ชินะดังกูร. (ม.ป.ป.). **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. ม.ป.ท.
- สำนักงานวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน, สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล. (ม.ป.ป.). **รายงานการติดตามประเมินผลนโยบายการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)**. ม.ป.ท.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. (2553). **รายงานการประเมินผลนโยบายการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในระยะนำร่องของปีงบประมาณ 2552**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักบริหารการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ กระทรวงสาธารณสุข. (2550). **แผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ พ.ศ. 2550-2554**. กรุงเทพมหานคร: นโมพรี้นติ้งแอนด์พับบลิชชิง.